

Aureus Hadriana

Adam Degler

Prezentowana moneta ze zbiorów Muzeum Książąt Lubomirskich została wybita w mennicy kapitolńskiej w Rzymie za panowania cesarza Hadriana (117-138 r. po Chr.) między rokiem 125 a późnym latem 126 po Chr. Na awersie widzimy brodate popiersie cesarza i legendę (napis) HADRIANVS AVGVSTVS.

Jest to bardzo krótka tytulatura w porównaniu do litani tytułów umieszczanych na monetach poprzednika, Trajana, nawiązująca świadomie do legend Oktawiana Augusta sprzed ponad wieku.

Na rewersie cesarz jedzie na koniu w prawo i unosi prawą rękę w geście pozdrowienia, a towarzyszy temu legenda COS III, *consul tertium*, oznaczającą, że moneta została wybita za trzeciego konsulatu Hadriana. Cesarz jedzie na oklep; w starożytności często nie używano siodła, a strzemiona nie wchodziły w skład rządu – przy wsiadaniu na konia pomagały popręg lub plecy niewolnika.

Widzimy na monecie jeden z kilku najbardziej popularnych typów przedstawień cesarzy rzymskich na monetach, określany jako *Adventus* i związany z powrotem władcy do miasta Rzymu z podróży. Cesarz, ubrany w zwykły strój, jest nieuzbrojony – powraca z pokojowej misji. Hadrian przebywał w 124 roku na Wschodzie, między innymi w Efezie i Eleusis, gdzie uczestniczył w misteriach, a zimę spędził w Atenach. Wiosną 125 roku powrócił do Rzymu, następnie udał się w podróż po Italii, aby powrócić 1 sierpnia tegoż roku.

Muzeum Książąt Lubomirskich jest jednym z najstarszych polskich muzeów – zostało założone na mocy umowy między księciem Henrykiem Lubomirskim a hrabią Józefem Maksymilianem Ossolińskim w dniu 25 grudnia 1823 roku. Dzięki temu porozumieniu powstał Zakład Narodowy im. Ossolińskich – Ossolineum – istniejący do II wojny światowej we Lwowie. Ossolińskie zbiory numizmatyczne zostały w 1944 roku przewiezione wraz z cennymi rękopisami i starymi drukami transportem kolejowym ze Lwowa do Krakowa, a następnie do Zagrodna, Warszawy i Wrocławia. W wyniku tego przemieszczenia zaginęło ok. 3000 monet.

Prezentowana moneta jest jedną z tych, które bezpiecznie dotarły do nowej siedziby Ossolineum. Pochodzi ona z dawnej kolekcji księcia Henryka Lubomirskiego i została podarowana przez Fundatora wraz z 57 innymi antycznymi monetami złotymi w 1828 roku. W przyszłości będzie eksponowana na wystawie stałej Muzeum Książąt Lubomirskich.

Dane metryczne: 20 mm, 7,04 g.

Sygnatura zbiorów Działu Numizmatycznego: B 5585.

Więcej o losach zbiorów numizmatycznych w czasie II wojny światowej i zaraz po niej:

Adam Degler, *Na tropach strat wojennych numizmatyki ossolińskiej* [w:] *Mówią zbiory. Wykłady Ossolińskie 2019-2020*, red. T. Sokół, Wrocław 2020, s. 273-300

<https://wydawnictwo.ossolineum.pl/products/141>

Więcej o historii zbioru monet antycznych w ZNiO:

Adam Degler, *Badania nad kolekcją monet antycznych w Ossolineum*, „Wiadomości Numizmatyczne”, R. LII (2008), z. 1, s. 1-20 (https://www.academia.edu/3389702/Badania_nad_kolekcj%C4%85_monet_antycznych_w_Ossolineum)

Więcej o darze monet antycznych księcia Lubomirskiego:

Adam Degler, *Aureusy z kolekcji księcia Henryka Lubomirskiego* [w:] *Początki Muzeum Lubomirskich* [katalog wystawy ZNiO], Wrocław 2008, s. 172-177 (tekst), 197-210 (katalog).

Monety Hadriana w zbiorach Ossolineum:

Gabriela Sukiennik, *Katalog starożytnych monet w zbiorach biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Cz. 3: Monety Cesarstwa Rzymskiego. Nerwa-Hadrian*, Wrocław 1991